

Άγγελος Μακρίδης

Αν και είναι μερικοί καλλιτέχνες που ό,τι και να γράψεις μοιάζει ελλιπές, ορισμένες σκόρπιες σκέψεις για το έργο του Άγγελου Μακρίδη με αφορμή την έκθεση του «Elegies of Life and Death» στην Omikrongallery.

Η έκθεση του Άγγελου Μακρίδη στην Omikrongallery είναι από τις πιο σημαντικές εκθέσεις του τελευταίου χρόνου. Όχι μόνον επειδή αποκαλύπτει τον ιδιοσυγκρασιακά ποιητικό λόγο ενός από τους σπουδαιότερους Κύπριους καλλιτέχνες, αλλά κι επειδή σε κάνει να αναρωτιέσαι για τη διαχρονικότητα της καλλιτεχνικής χειρονομίας. Η επιλογή που έχει γίνει από σχέδια, γλυπτά κι εγκαταστάσεις σε συνδυασμό με τη μη χρονολογική τοποθέτηση των έργων στο χώρο φωτίζουν ένα απ' τα βασικά χαρακτηριστικά της τέχνης του, την αντίστασή της στο χρόνο. Ο Μακρίδης παραμένει μονίμως σύγχρονος και μονίμως καιρός είτε μιλάμε για σχέδιά του από τη δεκαετία του '60, είτε για το «Εναέριο Τραπέζι», το πιο μικρό (σε μέγεθος) έργο της έκθεσης κι αυτό που ολοκληρώθηκε λίγο πριν τα εγκαίνια.

Είναι κι ακόμα κάτι που αναδεικνύει η συγκεκριμένη έκθεση: τη σχεδόν εμμονική περιστροφή του γύρω από τα μεγάλα θέματα της ύπαρξής μας, τη ζωή και το θάνατο, με ενδιάμεσους σταθμούς τη μετέωρη ερωτική επιθυμία και τη φθαρτότητα του σώματος. Τα φίδια και τα μπαστούνια, σαν άλλα χθόνια πλάσματα, μαζί με τα πέομορφα γλυπτά του, όλα σύμβολα γονιμότητας, οι άγγελοι-δαίμονές του, οι λαξευμένες πέτρινες σφαίρες που μοιάζουν να περιέχουν μέσα τους την υπόσχεση της ζωής, συγκροτούν το παζλ μιας καλλιτεχνικής δημιουργίας που μιλά, για το βαθύτερο καμμό μας, όπως λέει κι ο Σεφέρης, «να κρατηθούμε μέσα στη φυγή».

Την ίδια στιγμή όμως που ο καλλιτέχνης καταπαίνεται με τις βαθύτερες αγωνίες της ανθρώπινης φύσης, ξέρει να κάνει και χιούμορ. Στέκεται απέναντι στο χρόνο και τον πυροβολεί – bull's eye! - με τα πέομορφα πιστόλια του. «Θα βρέξει και κλαίω», του φωνάζει στο ομώνυμο έργο.

Σκέφτομαι κι άλλα όταν βλέπω τη δουλειά του Μακρίδη. Τα combines με ευτελή, ετερόκλητα υλικά του Rauschenberg, τον ποιητικό τρόπο που οι Arte Povera έφεραν τη ζωή μέσα στην τέχνη και ιδιαίτερα τον Renone που είχε σαν αρχή το σώμα του. Σκέφτομαι τα ιερά τοτέμ των Ινδιάνων, τον ακροβάτη της Κνωσού έτοιμο να πηδήξει στο κενό, τα σταυρόσχημα ειδώλια που κωράνε σε μια κούφτα και τις φιγούρες σε σχήμα φαλλού στο Αρχαιολογικό.

Είναι εύστοχη η πρόσθεση των σχεδίων στην τελευταία αίθουσα. Έτσι κι αλλιώς στο σύνολο της έκθεσης παρακολουθείς – οπτικά μιλώντας - γραμμές να εξελίσσονται πότε στο έδαφος, στην κεντρική εγκατάσταση «Ρίζες με Καθρέφτη», πότε στους τοίχους με τα ραβδιά και τα μπαστούνια στο «Αίνιγμα της Σφίγγας».

Έχει κι εύστοχους σταθμούς-παύσεις αυτό το «ταξίδι» στη δουλειά του Μακρίδη, όπως το εναρκτήριο «Ενδοσκοπήση» ή το υπέροχο «Πορτρέτο». Με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, λειτουργούν σαν αυτοπροσωπογραφίες, σκέφτομαι, αυτά τα έργα, όπως και το σύνολο της δουλειάς του καλλιτέχνη φέρει αυτό το στίγμα της προσωπικής αφήγησης.

Τι είναι αυτό όμως που μας κάνει να παραχωρούμε στον Άγγελο Μακρίδη χωρίς αμφισβήτηση κι ενδοιασμούς μια θέση ανάμεσα στους σπουδαιότερους της σύγχρονης εικαστικής δημιουργίας – όχι μόνο του τόπου μας, αλλά και του ευρύτερου ελληνικού χώρου; Πιστεύω πως η απάντηση βρίσκεται στον τρόπο που εξελίχτηκε το έργο του μέσα στο χρόνο. Αβίαστα, μακριά από λυρισμούς και συναισθηματικές κορόνες, με ειλικρίνεια και οδηγό το ένστικτο, χωρίς να απαρνιέται την πίστη στη φόρμα και την αισθητική σε εποχές που την απορρίπτουν, αναζητώντας ιδεολογικά στηρίγματα ή θεωρητικά και κοινωνικά τοιτάτα. Η τέχνη του έχει το προνόμιο της αμεσότητας και μπορεί να περηφανεύεται για καλλιτεχνική συνέπεια μέσα στο χρόνο, χωρίς να χρειάζεται διαμεσολαβητές.

Εν κατακλείδι, με την έκθεση στην Omikrongallery που σηματοδοτεί και τη θεσμοθέτηση του CYCO (Cyprus Contemporary Art Museum), συνειδητοποιεί κανείς το εξής οξύμωρο: παρότι με ευκολία δίνουμε σε καλλιτέχνες όπως ο Μακρίδης τον τίτλο του κορυφαίου, εντούτοις το έργο τους παραμένει ουσιαστικά χωρίς επιστημονική τεκμηρίωση και διερεύνηση, πράγμα που καταδεικνύει για ακόμη μια φορά την έλλειψη ενός επίσημου κρατικού πολιτιστικού φορέα, που να αναδεικνύει το εικαστικό μας παρόν και παρελθόν, αφήνοντας τα πράγματα στη διακριτική ευχέρεια της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Κι ευτυχώς που στη συγκεκριμένη περίπτωση, η ιδιωτική πρωτοβουλία είχε κέρφια.

